

2023/2108(INI)

25.10.2023

TUAIRIM

ón gCoiste um Fhorbairt

chuid an gCoiste um Ghnóthaí Eachtracha

ar sheasamh an Aontais a mhúnlú maidir le hionstraim cheangailteach na Náisiún Aontaithe maidir le gnó agus cearta an duine, go háirithe maidir le rochtain ar leigheas agus cosaint íospartach (2023/2108(INI))

Rapóirtéir don tuairim: Miguel Urbán Crespo

PA_NonLeg

MOLTAÍ

Iarrann an Coiste um Fhorbairt ar an gCoiste um Ghnóthaí Eachtracha, mar an coiste atá freagrach, na moltaí seo a leanas a ionchorprú ina thairiscint i gcomhair rúin:

- A. de bhrí go bhfuil AE fothaithe ar luachanna an mheasa ar dhínit an duine, na saoirse, an daonlathais, an chomhionannais, an smachta reachta agus na hurraime do chearta an duine, mar a leagtar amach in Airteagal 2 den Chonradh ar an Aontas Eorpach; de bhrí nach mór dá ghníomhaíochtaí ar an leibhéal idirnáisiúnta a bheith bunaithe ar na prionsabail sin agus a bheith comhsheasmhach le prionsabal an Chomhtháthaithe Beartas ar mhaithe le Forbairt, mar a chumhdaítear in Airteagal 208 de Chonradh Liospóin;
- B. de bhrí go dtugtar le tuiscint le cur chun feidhme Chlár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe agus an phrionsabail ‘Gan Aon Duine a Fhágáil ar Lár’ go bhfuil an fhorbairt eacnamaíoch fite fuaite leis an gceartas sóisialta, leis an dea-rialachas agus le hurraim do chearta an duine;
- C. de bhrí go mbíonn bacainní iomadúla roimh íospartaigh sáruithe corparáideacha chun rochtain a fháil ar leigheasanna; de bhrí nach dtugtar aghaidh den chuid is mó ar shaoirse ó phionós corparáidí trasnáisiúnta i leith sáruithe ar chearta an duine toisc nach bhfuil creat rialála láidir agus cuimsitheach ann ar an leibhéal domhanda;
- D. de bhrí gur daoine bochta agus leochaileacha den chuid is mó iad íospartaigh na sáruithe sin ar chearta an duine;
 - 1. á chur in iúl gur oth léi nach bhfuil Prionsabail Threoracha na Náisiún Aontaithe maidir le Gnó agus Cearta an Duine (UNGPanna) corpraithe in ionstraimí infhorfheidhmithe; á mheabhrú gurb é cineál neamhcheangailteach UNGPanna is cúis lena ndroch-chur chun feidhme den chuid is mó, mar is amhlaidh i gcás caighdeáin eile a aithnítear go hidirnáisiúnta amhail Treoirlínte na hEagraíochta um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta d’Fhiontair Ilnáisiúnta;
 - 2. á chur in iúl gur cúis bhuartha di go bhfuil éagothroime ann idir cearta agus oibleagáidí corparáidí trasnáisiúnta (TNCanna), go háirithe i gconarthaí maidir le cosaint infheistíochta, ar dá réir a dheonaítear cearta leathana d’infheisteoirí agus nach mbíonn oibleagáidí ceangailteacha agus infhorfheidhmithe ag gabháil leo i gcónaí, ar oibleagáidí iad a bhaineann le dlíthe maidir le cearta an duine, an lucht saothair agus an comhshaol a chomhlíonadh;
 - 3. á chur i bhfios go láidir go bhfuil géarghá le caighdeáin idirnáisiúnta cheangailteacha agus infhorfheidhmithe a fhorghas chun gníomhaíochtaí TNCanna agus a slabhraí luacha domhanda a rialáil; á chur i bhfáth go ndéanann roinnt TNCanna atá lonnaithe sa Domhan Thuaidh, ach atá ag feidhmiú i dtíortha i mbéal forbartha, cuid mhór de sháruithe ar chearta an duine, ar chearta an lucht saothair agus ar chearta an chomhshaoil;
 - 4. á mheabhrú go bhfuil méadú ag teacht ar sháruithe ar chearta oibrithe arna ndéanamh ag

cuideachtaí ar fud an domhain agus, de réir Innéacs na gCeart ó Chónaidhm Idirnáisiúnta na gCearrchumann, nach gceadaítear d'oibrithe in 113 thír an ceart atá acu ceardchumann a bhunú nó páirt a ghlacadh ann a fheidhmiú, ar uimhir í atá suas ó 106 thír in 2021, go ndearna 87 % de thíortha sárú ar an gceart dul ar stailc agus gur chuir ceithre thír as gach cúig thír bac ar chómhargáil;

5. á mheabhrú, mar thoradh ar sháruithe ar cheart an duine, ar chearta an luchta saothair agus ar chearta an chomhshaoil arna ndéanamh ag TNCanna, go ndéantar difear díreireach do na daoine i dtíortha i mbéal forbartha, go háirithe do phobail dhúchasacha agus thraidisiúnta, feirmeoirí beaga agus táirgeoirí bia eile ar mionscála, mná, cosantóirí chearta an duine, oibrithe, mionlaigh agus grúpaí leochaileacha eile; ag tabhairt dá haire go gcuireann an t-éilliú leis na sáruithe sin agus gur minic nach ngearrtar pionós ina leith, mar a tharla sna gcásanna seo a leanas a bhí go mór i mbéal an phobail, Mariana agus Brumadinho (an Bhrasaíl), Rana Plaza (an Bhanglaidéis), Marikana (an Afraic Theas) agus Chevron-Texaco (Eacuadór), i measc go leor eile; á iarraidh go gcuirfí trédhearcacht chun cinn trína cheangal ar TNCanna faisnéis ábhartha a nochtadh faoina n-oibríochtaí, faoina dtionchar ar chearta an duine agus faoi bhearta a ndéantar chun aghaidh a thabhairt orthu, agus go ndéanfaí rochtain ar cheartas a áirithiú, agus béim ar leith á leagan ar an ngné shóisialta agus ar mhionlaigh agus ar ghrúpaí leochaileacha eile, chomh maith le leigheas éifeachtach d'íospartaigh sáruithe ar chearta an duine;
6. á thabhairt chun suntais gur minic gurb iad micrifhiontair agus fiontair bheaga agus mheánmhéide (MFBManna) a spreagann geilleagair áitiúla i roinnt mhaith réigiún den domhan; á chur i bhfios go láidir gurb ionann MFBManna agus 90 % de ghnólachtaí, 60 % go 70 % den fhostaíocht agus 50 % den olltáirgeacht intire ar fud an domhain; á athdhearbhú a thábhachtaí atá sé cothrom iomaíochta leormhaith a áirithiú agus ag tathant ar an gCoimisiún coimircí agus díolúintí a chur ar fáil do MFBManna sa chaibidlíocht maidir leis an ionstraim;
7. á iarraidh ar an gComhairle go nglacfaí sainordú uailmhianach don Choimisiún chun páirt iomlán a ghlacadh sa chaibidlíocht maidir le hionstraim na Náisiún Aontaithe atá ceangailteach ó thaobh dlí maidir le TNCanna agus cearta an duine (LBI), i gcomhréir leis na cuspóirí a shonraítear i Rún 26/9 ó Chomhairle na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine an 14 Iúil 2014, lena dtugtar sainordú don chaibidlíocht sin; á thabhairt chun suntais gur cheart go n-áiritheofaí leis an gcaibidlíocht, chomh maith le sainordú AE, comhar le comhpháirtithe seanbhunaithe agus comhpháirtithe a d'fhéadfadh a bheith ann i réimsí an ghnó agus cearta an duine agus rannpháirtíocht fhóinteach le geallsealbhoirí a bhfuil tionchar ag an gconradh orthu, lena n-áirítear eagraíochtaí idirnáisiúnta, ceardchumainn agus ionadaithe oibrithe eile agus eagraíochtaí na sochaí sibhialta; á chur i bhfáth, thairis sin, gur gá cur chuige atá íogair ó thaobh inscne de a ghlacadh le linn an phróisis, ós rud é nach bhfuil sáruithe ar chearta an duine neodrach ó thaobh inscne de agus nár cheart caitheamh leo amhlaidh; á thabhairt chun suntais gur gá taidhleoireacht agus cáil an Aontais a neartú mar chomhpháirtí iontaofa agus mar chosantóir chearta an duine agus an chomhshaoil; á chur i bhfáth, chun an cuspóir sin a chomhlíonadh, nach mór seasamh an Aontais a bheith bunaithe ar thosaíocht chearta an duine agus nach mór go n-áireofar ann sásraí láidre forfheidhmithe agus faireacháin (lena n-áirítear ceanglais tuairiscithe agus athbhreithnithe tréimhsiúla chun comhlíonadh a áirithiú), rochtain ar cheartas dóibh siúd a ndéanann sáruithe ar chearta an duine difear dóibh, agus forálacha dliteanais chomhpháirtigh agus leithligh do TNCanna agus dá

slabhraí luacha atá éagsúil agus neamhspleách ó fhorálacha an Bhallstáit; á iarraidh ar an gCoimisiún páirt iomlán a ghlacadh i gcaibidlíocht amach anseo i ndáil le conradh ceangailteach na Náisiún Aontaithe maidir le gnó agus cearta an duine agus a áirithiú go mbeidh raon feidhme substainteach leathan aige lena gcumhdófar cearta uile an duine a aithnítear go hidirnáisiúnta, lena n-áirítear cearta bunúsacha oibrithe agus cearta ceardchumainn, mar a shainítear le caighdeáin saothair idirnáisiúnta ábhartha agus bunaithe ar choinbhinsiúin ábhartha uile na Náisiún Aontaithe; ag tabhairt dá haire gur cheart do na Ballstáit, murach sin, páirt a ghlacadh sa phróiseas ina n-aonar;

8. á chur i bhfáth a thábhachtaí atá raon feidhme LBI atá faoi chaibidil lena gcumhdaítear TNCanna agus fiontair eile ghnó de chineál trasnáisiúnta, mar a bunaíodh le Rún 26/9, chomh maith lena ngníomhaíochtaí a dhéantar trí chleamhnaithe, fochuideachtaí, gníomhairí, soláthróirí, comhpháirtíochtaí, comhfhiontair agus dílseánacht thairbhiúil; á chur in iúl gur cúis bhuartha di, áfach, go bhfuil go leor bearnaí rialachais fós ann ar an leibhéal idirnáisiúnta agus á iarraidh go leanfaí de rannpháirtíocht iltaobhach chun teachtaireacht chomhsheasmhach a thabhairt do chomhpháirtithe comhair atá ann faoi láthair agus a d'fhéadfadh a bheith ann;
9. á chur i bhfáth a thábhachtaí atá sé rialáil sheach-chríochach bunaithe ar an máthairchuideachta agus rochtain ar cheartas d'íospartaigh sárúithe ar chearta an duine arna ndéanamh ag corparáidí trasnáisiúnta a áireamh i dtír thionscnaimh corparáidí trasnáisiúnta; á thabhairt chun suntais, go háirithe, gur gá oibleagáidí soiléire a shainiú do TNCanna maidir le deireadh a chur le saothar leanaí agus saothar éigeantais ina slabhraí soláthair agus ina n-oibríochtaí;
10. á chur i bhfios go láidir nach mór a áireamh le LBI den chineál sin, atá beartaithe chun íospartaigh a chosaint go héifeachtach agus rochtain ar cheartas a ráthú, i measc nithe eile, saorthoilíú feasach roimh ré do ghníomhaíochtaí a fhorbraítear i gcríocha dúchasacha, comhairliúchán fóinteach leis na daoine aonair agus na pobail a ndéantar difear dóibh agus rannpháirtíocht na ndaoine agus na bpobal sin i bpróisis chinnteoireachta a bhaineann le gníomhaíochtaí TNCanna a d'fhéadfadh difear a dhéanamh dá saol agus dá slite beatha, an ceart gan a dtoil a thabhairt, an dualgas cruthúnais a aisiompú, sásraí chun dlínse sheach-chríochach a áirithiú, amhail dlínse riachtanais (*forum necessitatis*), agus toirmeasc ar dhiúltú do dhlínse (*forum non conveniens*), oibleagáidí maidir le comhar idirnáisiúnta chun breithiúnais eachtracha a fhorfheidhmiú, an ceart chun faisnéise agus an ceart chun cúiteamh iomlán a fháil; á chur i bhfáth go dtagraíonn an ceart chun cúiteamh iomlán a fháil don phróiseas maidir le leigheas a sholáthar d'íospartaigh, dá dteaghligh nó do phobail a ndéantar difear dóibh le haghaidh sárúithe diúltacha ar cheart an duine, ar chearta an luchta saothair agus ar chearta an chomhshaoil a fulaingíodh agus do na torthaí substainteacha a d'fhéadfadh tionchar diúltach na sárúithe a chomhrac nó a shlánú; á thabhairt chun suntais nach mór go mbeadh an cúiteamh leormhaith, éifeachtach, pras agus comhréireach le tromchúis na sárúithe agus na díobhála a fulaingíodh, agus gur cheart é a chur in oiriúint, i ngach cás, do chomhthéacs sonrath agus do choinníoll sonrath shealbhóir na gceart;
11. á chreidiúint, trí oibleagáidí díchill chuí a bhaineann le cearta an duine, leis an gcomhshaoil agus leis an aeráid a bhunú ar fud an domhain, go neartaítear leis an gcomhaontú éifeachtacht dhomhanda Threoir AE i dtaca le Dícheall Cuí maidir le

hInbhuanaitheacht Chorporáideach (CSDDD) atá ar na bacáin agus go gcruthaítear ardchaighdeáin chomhchosúla ar fud an domhain leis; á chur i bhfios go láidir, ina leith sin, gur cheart go nglacfaí cur chuige níos cuimsithí agus níos uilíche le togra CSDDD; á chur in iúl go bhfuil sí suite de, thairis sin, go bhféadfaí le Conradh na Náisiún Aontaithe forálacha tábhachtacha a chruthú chun feabhas a chur ar chosaint dhlíthiúil na ndaoine a ndéantar difear dóibh, agus ar an gcaoi sin treoir AE a neartú;

12. á chur i bhfáth go bhfuil ról ríthábhachtach ag cosantóirí chearta an duine, ag grúpaí agus eagraíochtaí ag a bhfuil an ról sin agus ag gníomhaithe ceardchumann agus a thábhachtaí atá sé aitheantas a thabhairt go sainráite sa chonradh don cheart chun cearta an duine, cearta an chomhshaoil agus cearta oibríthe a chosaint trí thagairt shainráite a dhéanamh don cheart atá ag cosantóirí cosaint a fháil agus gan a bheith saor faoi réir imeaglaisithe agus bearta díoltais;
13. á mheabhrú go bhfuil sé ríthábhachtach cuspóirí oibre cuibhiúla a chur chun cinn, amhail iompar gnó inbhuanaithe, idirphlé sóisialta, saoirse comhlachais, cómhargáil agus cosaint shóisialta, chun deireadh a chur le sárúithe ar chearta an duine;
14. á mheabhrú gur príomhghné den dara colún de UNGPanna é dícheall cuí maidir le freagracht chorporáideach agus urraim do chearta an duine; á chur i bhfáth gur féidir le cleachtais éifeachtacha díchill chuí cabhrú freisin le rochtain ar leigheas a neartú; ag tabhairt dá haire nár cheart go ndíolmhófaí TNCanna go huathoibríoch óna ndliteanas le cur chun feidhme nósanna imeachta um dhícheall cuí,

FAISNÉIS MAIDIR LE GLACADH SA CHOISTE AR IARRADH TUAIRIM AIR

Dáta an ghlactha	24.10.2023
Toradh na vótála críochnaithí	+: 10 -: 8 0: 0
Feisirí a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Barry Andrews, Dominique Bilde, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Karsten Lucke, Eleni Stavrou, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo
Comhaltaí ionaid a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Ilan De Basso, Marlene Mortler, Caroline Roose, Carlos Zorrinho
Comhaltaí ionaid faoi Riail 209(7) a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Karolin Braunsberger-Reinhold

VÓTÁIL CHRÍOCHNAITHEACH LE GLAO ROLLA SA CHOISTE AR IARRADH TUAIRIM AIR

10	+
NI	Antoni Comín i Oliveres
Renew	Barry Andrews, Catherine Chabaud
S&D	Ilan De Basso, Mónica Silvana González, Karsten Lucke, Carlos Zorrinho
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Caroline Roose

8	-
ECR	Beata Kempa
ID	Dominique Bilde
PPE	Karolin Braunsberger-Reinhold, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Marlene Mortler, Eleni Stavrou, Tomas Tobé

0	0
-	-

Eochair do na siombailí a úsáidtear:

+ : i bhfabhar

- : i gcoinne

0 : staonadh